

ПОХОДЖЕННЯ ІНЖЕНЕРНОЇ ЕТИКИ ЯК НАПРЯМКУ БІЗНЕС-ЕТИКИ

ЯРОШ Олександр, здобувач вищої освіти

спеціальність 141 Електроренергетика, електромеханіка та електромеханіка

Миколаївський національний аграрний університет

Розглянуто виникнення інженерної етики як професійної етики та етапи її розвитку. Відмічено, що відповідальність – головна категорія інженерної етики.

Ключові слова: інженерна етика, відповідальність інженера, кодекс етики.

Багато професій налягають на своїх працівників етичні обов'язки та пред'являють до працівників етичні вимоги. Як правило, більшість професійних етик склалися як результат рефлексії навколо проблем, які виникають в професії.

Професійна діяльність інженера пов'язана з технікою та технологіями, але результат цієї діяльності, і навіть сам процес має соціальне значення і соціальну цінність. Це висуває до діяльності інженера не тільки технологічні, а й етичні вимоги [2].

Перший кодекс інженерної етики з'явився в Великій Британії в середині XIX ст. На передодні Першої світової війни інженерні співтовариства Європи та Північної Америки звертаються до складання етичних кодексів. Аналіз змісту цих кодексів вказує на те, що інженерне співтовариство тієї доби більш цікавилось конкретними відношеннями «інженер-клієнт», «інженер-роботодавець», не усвідомлювало себе як частину громадянського суспільства і не намагалось знайти загально-соціальні критерії оцінки своєї праці. Перші кодекси інженерної етики орієнтували інженера на інтереси роботодавця і клієнта, вимогли лояльності до них.

В 70-ті роки XX століття розпочинається становлення інженерної етики як однієї з прикладних етик. В 1974 р. Інженерна Рада Америки публікує новий кодекс, який вже по-іншому визначає пріоритеті. На перше місце виходить не відповідальність перед наймачем або клієнтом, а відповідальність перед широкою публікою за її здоров'я, благополуччя, життя. Ця відповідальність стала оцінюватись в соціальних та морально-етичних категоріях. Новий зміст етичної

відповідальності інженера був пов'язаний с ним, що техніка прийшла в усі сфери життя людини, зробила людину більш сильною в перетворенні природи, технічні військові засоби стали такими за своєю силою, що могли знищити життя на землі. Саме проблеми безпеки в системі «людина-техніка» викликали нові етичні вимоги до інженерного труда.

Як результат усвідомлення тих ризиків, які приносить в світ техніка, в 70-80 роки минулого століття в інженерних навчальних закладах розвинених країн з'явилися курси з загальної, філософської та інженерної етики. Вони ставили метою формування моральної свідомості майбутнього інженера, чуття соціальної відповідальності за свою працю, а також вміння бачити етичний зміст своєї професійної діяльності.

В 90-ті роки виникло декілька етик, які пов'язані з конкретними напрямками інженерної діяльності, наприклад, інформаційна етика, цифрова етика, етика антропогенних ризиків. В останню третину милого століття і суспільством і інженерною спільнотою було остаточно усвідомлено, що може мати місце конфлікт інтересів між замовником та роботодавцем, їх благом і благом суспільства. Сучасні кодекси інженерної етики приділяють увагу тим суспільно-небезпечним ризикам, які можуть бути результатом використання інженерних технологій. Але часто питання про те, хто несе моральну відповідальність – замовник чи інженер залишається відкритим. В разі явної небезпеки створення технічного об'єкта, на який отримано замовлення, інженер, згідно з кодексами професійної етики, повинен проінформувати про це суспільство. В представників інженерній професії приходиться зустрічатись з замовчуванням, пом'якшенням акцентів в ході технічних експертиз, неповною інформацією, необґрунтованими вимогами. Все це викликає моральні дилеми між суспільним обов'язком та зобов'язанням перед замовником чи роботодавцем. Якщо старі етичні кодекси вирішували цю проблему в інтересах замовника чи роботодавця, то сучасні етичні кодекси вирішують це питання в інтересах суспільства. Певний вплив на інженерну етику здійснили екологічна етика та біоетика. Самі вони наголосили на

екологічності перед практичністю. Це теж знаходить відображення в сучасних кодексах інженерної етики [1].

Масштаб суспільної відповідальності сучасного інженера збільшився, став майже глобальним. Як що особиста мораль може ставити інженера в позицію, де треба обирати, то суспільна мораль не залишає йому можливості обирати, бо вона вимагає безумовного виконання суспільного обов'язку. Можна сказати, що сучасна інженерна етика – це відображення стану та вимог загальної етики і її розвиток більшою мірою залежить від вимог суспільства, ніж від професійної свідомості інженерного співтовариства. Наприкінці-кінців, інженерне співтовариство тільки виконує соціальне замовлення.

The emergence of engineering ethics as professional ethics and the stages of its development are considered. It is noted that responsibility is the main category of engineering ethics.

Key words: engineering ethics, engineer's responsibility, code of ethics.

Література:

1. Єрмоленко, А. (1998). Професійні етичні кодекси: між партикулярним етосом та універсальною мораллю URL : <http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/13719> (дата звернення 28.09. 22).

2. Саєнко Н.В., Созикіна Г.С. Місце інженерної етики в інженерній освіті. *Матеріали XIV-ої Міжнародної науково-практичної конференції (07 жовтня 2021 р., м. Валлетта (Мальта), дистанційно).* URL : <http://perspectives.pp.ua/public/site/conferency/conf-14.pdf#page=147> (дата звернення 28.09. 22).

**Науковій керівник – Мірошкіна Наталія,
канд. філос. наук, доцент кафедри економічної теорії та суспільних наук
Миколаївський національний аграрний університет
М. Миколаїв.**